

Wahadło fizyczne

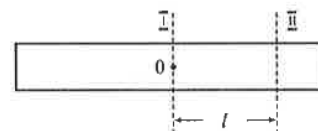
Cel ćwiczenia: Wyznaczenie momentu bezwładności bryły sztywnej

Moment bezwładności I jest równy sumie iloczynów mas punktów materialnych bryły i kwadratów ich odległości od osi obrotu:

$$I = \sum_{i=1}^n m_i r_i^2 \quad (1)$$

Wartość momentu bezwładności bryły zmienia się wraz ze zmianą osi obrotu (Rys. 1). Opisuje to **twierdzenie Steinera**:

$$I = I_0 + ml^2 \quad (2)$$

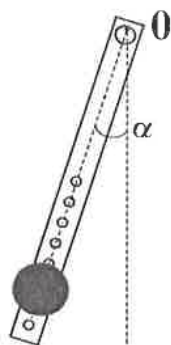
Rys. 1. Ilustracja twierdzenia Steinera.

Okres drgań **wahadła fizycznego** określa wzór: $T = 2\pi \sqrt{\frac{I}{mgl}}$

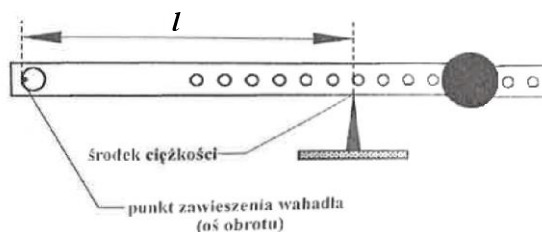
Po postawieniu równania (2) do wzoru na okres drgań wahadła fizycznego otrzymujemy: $T = 2\pi \sqrt{\frac{I_0 + ml^2}{mgl}}$

A po przekształceniu: $I_0 = \frac{mgl}{4\pi^2} T^2 - ml^2 \quad (3)$

We wzorze l jest odległością środka masy od osi obrotu na której zawieszono jest wahadło.

Rys. 2. Wahadło fizyczne.

Rys. 3. Wyznaczanie położenia środka masy wahadła.

Wykonanie ćwiczenia:

Badanym obiektem jest metalowa listwa z nawierconymi otworami umożliwiającymi zmianę położenia obciążenia, a tym samym zmianę położenia środka masy. Całkowita masa listwy wraz z obciążeniem wynosi $m = 2,555$ kg.

1. W celu pomiaru odległości środka masy wahadła od osi obrotu l umieścić listwę podparze dźwigni, przesuwając wahadło tak, aby znalazło się w równowadze chwiejnej. Patrząc z góry, odczytać położenie punktu podparcia l z dokładnością do 0,5 cm (Rys. 3) i wpisać do tabeli.
2. Zwiesić wahadło na osi i wprawić w je w ruch drgający, wychylając z położenia równowagi o kąt α ok. 5° .
3. Zmierzyć czas t dla n pełnych drgań (liczbę mierzonych drgań podaje prowadzący ćwiczenia). Wynik wpisać do tabeli.
4. Przy danym położeniu obciążenia wahadła pomiary wykonać trzykrotnie i obliczyć średni czas oraz średni okres drgań.
5. Korzystając ze wzoru (3) obliczyć moment bezwładności I_0 dla danego położenia obciążenia wahadła.
6. Zmienić położenie obciążenia i powtórzyć serię pomiarową (punkty 1-4).

Nazwisko .....

Data .....

Imię .....

Kierunek .....

Grupa .....

Wahadło fizyczne Wyznaczanie momentu bezwładności bryły sztywnej

Masa wahadła m [kg]	2,555
Liczba mierzonych wahań n	

Polożenie środka masy <i>l</i> [m]	Pomiar czasu [s]			Czas średni <i>t_{sr}</i> [s]	Okres <i>T = t_{sr} / n</i> [s]	Moment bezwładności <i>I</i> [kg m ²]
	<i>t₁</i>	<i>t₂</i>	<i>t₃</i>			

$$I = \frac{mgl}{4\pi^2} T^2 - ml^2$$